

-1696 / 1 - 97 / 98

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1997 - 1998 (*)

29 JULI 1998

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

betreffende de Conventie van de Raad van Europa inzake de rechten van de mens en de biogeneeskunde

(Ingediend door de heren Francis Van den
Eynde en Gerolf Annemans en mevrouw
Alexandra Colen)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Het ontbreken in België van een wettelijke omkadering van bepaalde biogeneeskundige toepassingen dreigt een vacuüm te creëren dat willekeur en misbruik niet uitsluit. De leemten in de wetgeving vormden de belangrijkste oorzaak van het feit dat de Belgische regering, in tegenstelling tot de regeringen van 22 andere Europese staten, niet overging tot de ondertekening van de Conventie inzake de rechten van de mens en de biogeneeskunde, die op 16 november 1996 door het Comité van ministers van de Raad van Europa werd aangenomen¹.

¹ *Convention for the Protection of Human Rights and Dignity of the Human Being with regard to the Application of Biology and Medicine*, of verkort: *Convention on Human Rights and Biomedicine*.

(*) Vierde zitting van de 49ste zittingsperiode

-1696 / 1 - 97 / 98

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1997 - 1998 (*)

29 JUILLET 1998

PROPOSITION DE RESOLUTION

concernant la Convention du Conseil de l'Europe sur les droits de l'homme et la biomédecine.

(Déposée par MM. Francis Van den Eynde et
Gerolf Annemans et Mme Alexandra Colen)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

L'absence d'encadrement légal de certaines applications biomédicales en Belgique risque de créer un vide favorable au développement de l'arbitraire et des abus. Les lacunes de la législation constituent la principale raison pour laquelle, contrairement aux gouvernements de vingt-deux autres Etats européens, le gouvernement belge n'a pas signé la Convention sur les droits de l'homme et la biomédecine, qui a été adoptée le 16 novembre 1996 par le Comité de ministres du Conseil de l'Europe¹.

¹ Convention pour la protection des droits de l'homme et de la dignité de l'être humain à l'égard des applications de la biologie et de la médecine ou, en abrégé, Convention sur les droits de l'homme et la biomédecine.

(*) Quatrième session de la 49ème législature

De belangrijkste reden die de Belgische regering voor de niet- ondertekening tot op heden aanhaalt, bestaat in de onenigheid omtrent artikel 18 van de conventie waarin bepaald wordt dat de ondertekenende lidstaten zich akkoord verklaren met het principe dat de creatie van menselijke embryo's voor wetenschappelijke doeleinden verboden moet zijn. Sommigen stellen de vrijheid van het wetenschappelijk onderzoek voorop en vinden om die reden dat de conventie te verregaand is. Anderen wijzen dan weer de creatie van menselijke embryo's voor wetenschappelijke doelstellingen af omdat dit volgens hen een schending van de waardigheid van het menselijke leven zou inhouden. Doordat een wettelijk regeling voor het onderzoek op embryo's in België onbestaande was, kon de Belgische regering zich niet beroepen op artikel 36 van de conventie, dat de ondertekenende partijen toelaat om voorbehoud te maken bij een bepaling van het verdrag indien een nationale wet strijdig is met die bepaling.

Het is onaanvaardbaar dat de nalatigheid van de Belgische wetgever wordt ingeroepen als een excuus om de conventie niet te ondertekenen. Het misbruik van embryonaal onderzoek voor financiële of andere doeleinden moet tot elke prijs worden vermeden. De goedkeuring van de principiële uitgangspunten van de conventie is daarom onontbeerlijk. De conventie biedt de nodige waarborgen tegen mogelijke uitwassen van de biogeneeskunde daar zij duidelijk de primauté van het menselijke wezen poneert: het belang en het welzijn van de mens moet voorrang hebben op het loutere belang van de maatschappij of van de wetenschap. De conventie onderstreept de noodzaak van het respect voor het menselijke wezen als individu dat deel uitmaakt van de menselijke soort. Op die manier wordt verhinderd dat de vrijheid en de waardigheid van de mens in naam van de vrijheid van de wetenschap worden aangetast.

De indieners zijn dan ook van oordeel dat de Belgische regering de conventie alsnog dient te ondertekenen. Overigens dient dringend werk te worden gemaakt van een aangepaste wetgeving die met de principes ervan in overeenstemming is. Tevens dient de mogelijkheid te worden afgewezen om via de nationale wetgeving de conventie te omzeilen. In deze aangelegenheid moet immers de grootst mogelijke convergentie van de wetgevingen van de onderscheiden landen nagestreefd worden, zowel op Europees als op mondiaal vlak.

F. VAN DEN EYNDE
G. ANNEMANS
A. COLEN

Jusqu'à ce jour, le gouvernement belge invoque pour principale raison de son refus de signer la convention l'absence d'accord sur l'article 18 de la convention, qui dispose que les Etats membres signataires marquent leur accord sur le principe selon lequel la création d'embryons humains à des fins scientifiques doit être interdite. Certains érigent la liberté de la recherche scientifique en principe, estimant dès lors que la convention va trop loin. D'autres, en revanche, s'opposent à la création d'embryons humains à des fins scientifiques, estimant qu'il s'agit d'une violation de la dignité de l'être humain. A défaut d'une législation nationale réglant la recherche sur les embryons, le gouvernement belge n'a pu invoquer l'article 36 de la convention, qui autorise les parties signataires à émettre des réserves sur une disposition de la convention qui est contraire à une loi nationale.

Il est inacceptable que la négligence du législateur soit invoquée pour justifier le refus de signer de la convention. Il faut absolument éviter que la recherche sur les embryons puisse donner lieu à des abus motivés par des objectifs financiers et autres. C'est pourquoi il est indispensable d'approuver les principes fondamentaux de la convention. Celle-ci offre les protections nécessaires contre les excès éventuels de la biomédecine, étant donné qu'elle se fonde clairement sur le principe de la primauté de l'être humain: l'intérêt et le bien-être de l'être humain doivent primer le simple intérêt de la société ou de la science. La convention souligne la nécessité de respecter l'être humain en tant qu'individu appartenant à l'espèce humaine. En l'appliquant, on évitera qu'il soit porté atteinte à la liberté et la dignité de l'être humain au nom de la liberté de la science.

Les auteurs de la présente résolution estiment par conséquent que le gouvernement belge doit signer la convention. Il est par ailleurs urgent d'élaborer une législation appropriée qui soit conforme aux principes de la convention. Il conviendra en outre de veiller à ce que cette législation nationale ne permette pas d'esquiver la convention. Il est en effet impératif, dans cette matière, de tendre vers une convergence optimale des législations des différents pays, tant au niveau européen qu'au niveau mondial.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

De Kamer van volksvertegenwoordigers vraagt de regering de Conventie van de Raad van Europa over de rechten van de mens en de biogeneeskunde onverwijld en zonder voorbehoud te ondertekenen.

2 juni 1998

F. VAN DEN EYNDE
G. ANNEMANS
A. COLEN

PROPOSITION DE RESOLUTION

La Chambre des représentants demande au gouvernement de signer sans délai et sans réserve la Convention du Conseil de l'Europe sur les droits de l'homme et la biomédecine.

2 juin 1998.